

Lukijalle

Arinan ensimmäinen numero ilmestyi vuonna 2002 ja sai hyvän vastaanoton. Julkaisu on herättänyt kiinnostusta sekä tutkijoiden keskuudessa että Pohjoiskalotin etnopolitiisissa piireissä. Monet lukijat ovat ottaneet yhteyttä toimitukseen ja toivoneet, että projektimme jatkuisi. Myös monissa tutkimus- ja opetuslaitoksissa on oltu kiinnostuneita Arinasta. Jotkut ensimmäisen numeron artikkeleista on otettu käyttöön opetuksessa eri oppilaitoksissa. Tarve Pohjoiskalotin vähemmistökyseksiin erikoistuneelle korkeatasoiselle aikakausjulkaisulle on suuri.

Arinan ensimmäisessä numerossa yritimme herättää keskustelua kveenitutkimuksen tilasta. Halusimme pohtia, ovatko kveenit edelleen ainoastaan tutkimuksen kohteena, vai ovatko he saaneet mahdollisuuden myös osallistua tutkimustarpeiden määrittelyyn ja tutkimuksen suunnitteluun. Keskustelu on vähintään yhtä ajankohtainen nyt, kun Norjan Tutkimusneuvosto siirtää vastuun kveenitutkimuksesta Tromssan yliopistolle. Nähtäväksi jää, antaako yliopisto kveeneille itselleen enemmän mahdollisuuksia osallistua tutkimuksen ohjaamiseen ja suunnitteluun kuin Norjan Tutkimusneuvosto on antanut.

Keskustelu kveenitutkimuksen tilasta on välttämätön uusien haasteiden kohtaamiseksi. Siinä on uskallettava tarkastella tähän astista tutkimusta avoimin silmin, ja nähdä myös sen puutteet. Tällainen tarkastelu ei kohdistu kehenkään henkilökohtaisesti, vaan sen tarkoitus on löytää uusia mahdollisuuksia. Olemme uuden aikakauden alussa; kveenit ovat saaneet aseman kansallisena vähemmistönä, jonka oikeudet on turvattu kansainvälisillä sopimuksilla, jotka Norjan valtio on ratifioinut. Virallisen vähemmistöaseman saamisen tulisi näkyä myös tieteen vallankäyttäjien ja tutkijoiden asenteissa ja toiminnassa. Vähemmistön omien tarpeiden kuuleminen on uuden vuosituhannen ajattelutavan mukaista. Kveenejä ei pidä kokea

vain tutkimuskohteena, vaan kansanryhmän oikeus osallistua tutkimuksen ohjaamiseen ja suunnitteluun on otettava vakavasti kaikilla tasoilla.

Arinan uuden numeron artikkelit kattavat monia tieteenaloja. Leena Huss esittelee artikkelissaan Euroopan neuvoston kielisopimuksen sisältöä sekä millaisia vaikutuksia sopimuksen ratifioimisella on ollut meänkielen asemaan Ruotsissa. Huss tarkastelee myös Norjan tilanteen raporttia, joka lähetettiin Euroopan neuvostolle vuonna 1999.

Birger Winsan artikkelin avainsanoja ovat sosiaalinen pääoma ja kulttuurinen vuoro-vaikutus. Winsa kirjoittaa siitä, miten ristiriitaiset asenteet vähemmistökieltä kohtaan vaikuttavat sosiaaliseen pääomaan ja ihmisen toimintakykyyn. Winsan materiaali ja esimerkit ovat Pohjois-Ruotsista, mutta sen näkökulmat ovat rinnastettavissa Pohjois-Norjan kulttuuriseen tilanteeseen.

Hussin ja Winsan artikkelit yhdessä antavat paljon uutta tietoa ja näkökulmia Pohjoiskalotin kielellisten vähemmistöjen nykyisistä oikeuksista ja tilanteesta. Samassa yhteydessä on hedelmällistä pohtia, millaisilla toimilla Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen ja kielisopimuksen säädökset saataisiin toimimaan sopimusten intentioiden mukaisella tavalla.

Bente Imerslund on tehnyt pitkäaikaista ja kattavaa kenttätöitä kveenien paikannimien ja henkilönimien keräämiseksi talteen. Arinan artikkelissaan Imerslund kirjoittaa Raisin kveenien kutsumanimistä. Hän osoittaa, miten monipolvinen ja kulttuurisidonnainen kveenien kutsumanimien käyttösystemi on. Imerslund valaisee havaintojaan lukuisilla kiinnostavilla esimerkeillä. Toimitus toivoo, että artikkeli lisää kiinnostusta kenttätööhön myös muilla kulttuurin alueilla.

Marianne Neerland Soleim tarkastelee artikkelissaan Pohjois-Norjasta Amerikkaan suuntautunutta siirtolaisuutta. Hän keskittyy

erityisesti kveenien maastamuuton historiaan 1860-luvulta ensimmäisen maailmansodan tienoille. Neerland Soleim selvittää kveenien maastamuuton syitä, muuttajien lukumäärää eri puolilta Pohjois-Norjaa sekä kveenien muuton erityispiirteitä, kuten vaiheittainen eli etappimuuttaminen, lestadiolaisuuden merkitys muuttopäätöksen syntymisessä sekä kokonaisten sukujen ja perheitten muuttaminen yhdessä.

Jørn Øyrehagen Sunde kirjoittaa oikeushistoriallisessa artikkelissaan kveenien ja saamelaiden toisistaan poikkeavista tavoista suhtautua valtiovaltaan. Hänen materiaalin-
sa on Alattiosta 1700-luvulta. Käräjäpöytäkirjoja tarkastelemalla Øyrehagen Sunde osoittaa, että kveenien ja saamelaiden tapa vastustaa valtiovaltaa epäoikeudenmukaiseksi koettua toimintaa poikkesi toisistaan ratkaisevasti. Kveenit käyttivät suoraan vastarintaa ja ajoivat asiaansa ja oikeus-

käsitystään avoimen kapinallisesti. Seurauksena oli, että he saivat kovempia rangaistuksia kuin saamelaiset, jotka usein esittivät oikeudelle sopivaksi katsomiaan tarinoita. Kveenit joutuivat avoimeen konfliktiin valtiovaltaa kanssa sekä ryhmänä että yksilöinä.

Arinan toimitus toivoo, että lehden sisältö herättää kiinnostusta ja keskustelua. Kaikki palaute on tervetullutta, kun arvioimme julkaisumme tulevaisuutta.

Alattio ja Tromssa
Maaliskuu 2003

Anitta Viinikka-Kallinen
Vastaava toimittaja

Egil W. Sundelin
Vastaava toimittaja
Projektivastaava